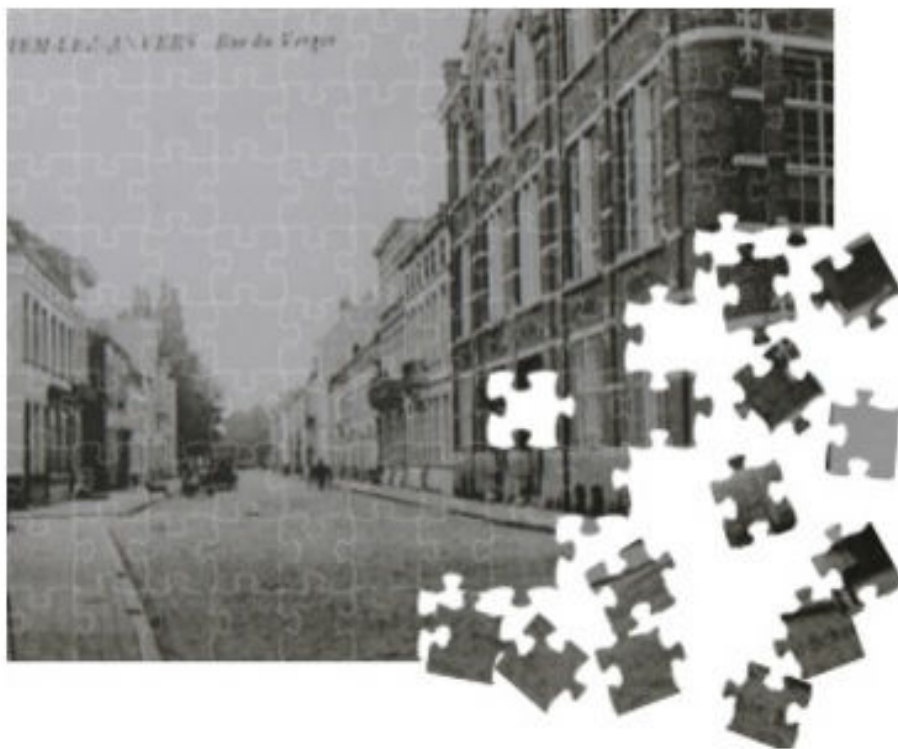

ATEA 125 jaar

Enkele puzzelstukken toegevoegd aan de bedrijfsgeschiedenis

Door Jan Verhelst

Inhoud

ATEA 125 jaar	1
1 Inleiding	10
1.1 <i>Wat kan je in dit boek terugvinden? .....</i>	10
1.2 <i>ATEA: Firmanaam, merknaam en logo's.....</i>	11
2 De eerste stappen in Berchem.....	12
2.1 <i>Inleiding.....</i>	12
2.2 <i>Diverse vermeldingen van ATEA .....</i>	13
2.3 <i>Wereldtentoonstelling in Gent van 1913.....</i>	27
3 Een periode van ondergang en wederopstanding (1917-1921).....	32
3.1 <i>In beslagname door de bezetter.....</i>	32
3.2 <i>Het stopzetten van het bedrijf in het voorjaar 1917.....</i>	34
3.3 <i>Heroprichting in 1919 .....</i>	39
4 Expansie in de jaren 1920	40
4.1 <i>De heropstart, een “renaissance”.....</i>	40
4.2 <i>ATEA en zijn activiteiten in de jaren 1920 in Griekenland.....</i>	44
5 ATEA tijdens de tweede wereldoorlog	49
5.1 <i>Telefoonproductie tijdens WO II voor Siemens .....</i>	49
5.2 <i>ATEA en het “wall program” .....</i>	50
5.3 <i>Een ATEA centrale als oorlogsbuit.....</i>	56
6 Telefoons en telefoon-ontwerpen.....	65
6.1 <i>Telefoons rond 1900 .....</i>	65
6.2 <i>Telefoons in de vroege jaren 1920.....</i>	71
6.3 <i>Telefoons in de late jaren 1920.....</i>	73
6.4 <i>Candlesticks.....</i>	79
6.5 <i>Telefoons schatplichtig aan Automatic Electric .....</i>	84
6.6 <i>Een eerder ongekend ATEA product: de directaphone (+/- 1950) .....</i>	90
6.7 <i>De zogenaamde “poste nationale” .....</i>	96
6.8 <i>Evolutie in ATEA-telefonistentafels .....</i>	98
6.9 <i>Bedrijven die ATEA-onderdelen gebruiken .....</i>	103
7 Merkwaardige expats en directieleden bij ATEA.....	114
7.1 <i>Periode 1892-1925.....</i>	114
7.2 <i>Periode 1926-1960.....</i>	131
7.3 <i>Periode 1960-1980.....</i>	139
8 Enkele ATEANEN “pur sang”	144

8.1	<i>John Goiris en Maria Weyninckx</i>	144
8.2	<i>Alex De Graveur</i>	154
8.3	<i>François Serluppens</i>	167
9	Ervaringen van expats op ATEA -introductie	172
9.1	<i>Waarom</i>	172
10	Expats at ATEA (in English)	173
10.1	<i>Introduction</i>	173
10.2	<i>Who are our participants?</i>	175
10.3	<i>Questionnaire</i>	187
10.4	<i>Thanks</i>	199
10.5	<i>Korte Nederlandstalige samenvatting</i>	199
11	ATEA in publicaties	201
11.1	<i>Divers</i>	201
11.2	<i>Personeelsadvertenties</i>	204
11.3	<i>“Hedendaagse geschiedenis”: ATEA 1988-1999</i>	213
12	Diversen	232
12.1	<i>Telefoonnummers van ATEA door de decennia heen</i>	232
12.2	<i>Dag van de glimlach</i>	235
12.3	<i>ATEA producten gevonden</i>	239
12.4	<i>Diverse cartoons ATEA</i>	242
13	Wat is er van den ATEA geworden?	253
13.1	<i>Evolutie voor 2000</i>	253
13.2	<i>Evolutie na 2000</i>	254
13.3	<i>Evolutie van de firma’s in grote lijnen</i>	256
13.4	<i>Geschiedenis van de afbouw van de ATEA producten</i>	259
13.5	<i>Spinoff bedrijven</i>	261
14	Evolutie van de gebouwen	263
14.1	<i>ATEA Berchem</i>	263
14.2	<i>ATEA Herentals</i>	274
15	Dank, bronnen en nabeshouwingen	278
15.1	<i>Dank</i>	278
15.2	<i>Bronnen</i>	279
15.3	<i>Nabeshouwingen</i>	280

1 Inleiding

Sinds het boek “Fragmenten uit de ATEA-geschiedenis” werd gepubliceerd in 2009, zijn nog heel wat stukjes opgedaagd die passen in de grote puzzel van wat ATEA ooit geweest is. Stukjes die werden teruggevonden bij het periodiek zoeken naar ATEA of één van zijn verschillende bedrijfsnamen. En geloof me, we worden regelmatig verrast hoeveel meer er de laatste tijd online ter beschikking komt.

1.1 *Wat kan je in dit boek terugvinden?*

- In een eerste hoofdstuk worden een aantal vermeldingen van ATEA op het einde van de 19de en begin van de 20ste eeuw bijeengebracht. De periode van de eerste wereldoorlog was wel zeer bijzonder, gezien de bezetter nagenoeg alles in beslag nam. Doch na de oorlog verrees de firma uit zijn as, een echte wederopstanding. Dan was er de poging het Grieks netwerk te gaan exploiteren, maar dat liep op een sisser af. Tijdens de tweede wereldoorlog moest ATEA voor Siemens werken, en onlangs hebben we nog een verrassende klant gevonden, die heel wat systemen heeft afgenomen.
- Telefoonontwerp is niet alleen getuige van een bepaalde tijd, dikwijls wordt er ook afgekeken van andere fabrikanten, of wordt er een licentie genomen. Een praktijk die heel dikwijls voorkwam, zeker bij kleinere bedrijven zoals ATEA.
- Het is zeer merkwaardig hoe een klein Belgisch telefoonbedrijf internationale telefoonexperten in zijn management heeft kunnen aantrekken gedurende een groot deel van haar bestaan. Daarnaast worden ook de eigen mensen niet vergeten. Sinds de publicatie in “Atea verhalen” van een aantal gesprekken, hebben we nog enkele interessante “Ateanen pur sang” kunnen interviewen.
- Een zestiental expats, die een tijd op ATEA hebben gewerkt en in België hebben gewoond, hebben we kunnen overtuigen hun ervaringen op te schrijven.
- We hebben een aantal publicaties uitgepluisd, en we stonden versteld hoeveel we van ATEA hebben teruggevonden in de loop der tijden.
- Een veel gestelde vraag: “**wat is er van ATEA geworden?**” proberen we te beantwoorden.
- Zowel in Berchem als in Herentals zijn er veranderingsplannen aan de gebouwen door de nieuwe eigenaars, we bekijken het even.

In 2017 is het 125 jaar geleden dat ATEA werd opgericht, dat leek me een goede gelegenheid om nog één en ander te publiceren.

Diegenen die geabonneerd zijn op de ATEA discussiegroep en de evolutie op de website http://www.kulentuur.be/ateamuseum/vrienden_atea_museum/ volgen, zullen sommige fragmenten herkennen, doch hier zijn niet alleen deze puzzelstukjes toegevoegd, maar ook vele andere.

Jan Verhelst